

Савол-жавоблар

Ушбу саҳифада баъзи саволлар ва уларга берилган жавоблар эълон қилинади

Савол: Болали оилаларга ва бола парвариши бўйича нафақа ва моддий ёрдам даромади қанча миқдорда бўлган оилаларга тайинланади? □

Жавоб: Болали оилаларга нафақа, бола парвариши бўйича нафақа ва моддий ёрдам ҳар бир оила аъзосига ўртacha ойлик жами даромади жами даромад аниқланадиган давр учун белгиланган энг кам ойлик иш ҳақининг 1,5 бараваридан ортиқ бўлмаган оилаларга тайинланади.

Савол: Фуқаролар йигини томонидан эҳтиёжманд, деб топилган оилалар бир вақтнинг ўзида нафақа ва моддий ёрдам олиши мумкинми? □

Жавоб: Фуқаролар йигини томонидан эҳтиёжманд деб топилган оила нафақа ёки моддий ёрдамнинг факат бир турини олиш хуқуқига эга.

Савол: Болали оилаларга нафақа, бола парвариши бўйича нафақа ва моддий ёрдам тўловлари миқдори ва муддатлари қандай? □

Жавоб: Болали оилаларга нафақа 6 ой муддатга тайинланади. Бунда бир нафар фарзанди бўлган оиласига энг кам ойлик иш ҳақининг 50 фоизи, икки нафар фарзанди бўлган оиласига энг кам ойлик иш ҳақининг 80 фоизи, уч ва ундан ортиқ фарзанди бўлган оиласига эса энг кам ойлик иш ҳақининг 100 фоизи миқдорида маблағ тўланади.

Бола парвариши бўйича нафақа 12 ой муддатга тайинланади хамда энг кам ойлик иш ҳақининг икки баравари миқдорида тўланади (бола 2 ёшга тўлгунга қадар давом этиши мумкин).

Моддий ёрдам 6 ой муддатга энг кам ойлик иш ҳақининг 1,5 баравари миқдорида тўланади.

Савол: Агар оиланинг жами даромади миқдори ҳақидаги маълумотлар бўлмаса, уларнинг ўртacha ойлик даромади қандай аниқланади? □

Жавоб: Агар оиланинг меҳнатга лаёқатли ҳар бир аъзосининг ўртacha ойлик даромадлари тўғрисида тақдим этилган маълумотларда даромад суммаси кўрсатилмаган бўлса ёки энг кам ойлик иш ҳақининг 2,5 бараваридан кам сумма кўрсатилган бўлса, у ҳолда оиланинг ўртacha ойлик жами даромадини хисоблаш учун даромадни нормативдан паст кўрсатган ёки даромади мавжудлиги тўғрисидаги маълумотларни тақдим этмаган оила аъзоларининг ҳар бирига нафақа ёки моддий ёрдамга мурожаат қилинган ойда белгиланган энг кам ойлик иш ҳақининг 2,5 бараварига teng бўлган норматив даромад миқдори қабул қилинади.

Савол: Маблағим ва танлаган жойим бор, аммо тадбиркорлик бўйича билимларим ҳали етарли эмас, деб ҳисоблайман. Бу борада қайси йўналишни танлаш, асбоб-ускуна олиш, талаб қилинаётган маҳсулотлар ва бизнес ҳақида кимдан маслаҳат олишни билмай турибман...

Жавоб: Ҳар бир туман ва шаҳарларда тадбиркорлик субъектларини рўйхатдан ўтказиш, рухсат бериш ва лицензиялаш, давлат хизматларини кўрсатаётган органлар ва бошқа ташкилотлар билан яқин ҳамкорлик ўрнатиш ҳамда мурожаат этувчиларга информацион ёрдам кўрсатувчи "Ягона дарча" марказлари фаолият олиб бормоқда.

Қолаверса, тадбиркорликни ривожлантириш учун қулай шароит яратиш ва ишбилармонлик муҳитини такомиллаштиришга кўмаклашиш мақсадида Савдо-саноат палатаси вилоят ҳудудий бошқармаси ва туман (шаҳар)ларда Ахборот-маслаҳат марказлари фаолият юритмоқда.

Бу ерда Сиз товар ишлаб чиқариш турлари, хизматлар кўрсатиш, ускуналар олиб келиш, хориждан ҳамкорлар топиш, тижорат, молия маслаҳатлари олиш ҳамда корхона ташкил этиш шакллари борасида барча маълумотга эга бўлиб, бизнес-маслаҳатлар олишингиз мумкин.

Савол: Агарда мол-мулк солигини ўз вақтида тўламасам қонунда қандай жавобгарлик чоралари белгиланган?

Жавоб: Мол-мулк солиги ўз вақтида тўланмаса, тўлов муддати ўтказиб юборилган ҳар бир кун учун 0,033 фоиз микдорида пеня ундирилади. Бироқ, пеня ундирилиши солик тўловчини солик тўлаш мажбуриятидан озод этмайди. Шунингдек, муддатида тўланмаган соликлар, солик органларининг даъво аризалари асосида суд тартибида мажбурий тарзда ундирилади. (Ўзбекистон Республикаси Солик кодексининг 62 ва 120-моддалари)

Савол: Мен тадбиркорлик билан шуғулланмоқчиман, қандай имтиёзлар бор?

Жавоб: □ Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2012 йил 10 майдаги № 133-ЗД Решение Республикасида 2012-2016 йилларда хизмат кўрсатиш соҳасини ривожлантириш дастури тўғрисида № 133-ПҚ-1754-сонли қарорига асосан □

2012 йилнинг 2-чорагидан бошлаб, қишлоқ жойлардаги маҳаллалар ҳудудида майший хизмат кўрсатиш билан шуғулланувчи якка тартиbdagi тадбиркорлар (сафарошлиқ, тикувчилик, пойафзал майший техника таъмирлаш бўйича усталар ва бошқалар) қатъий белгиланган солик тўлашдан 3 йил муддатга; қишлоқ жойларда якка тартибда уй-жой қурилиши асосида барпо этилаётган массивларда ташкил қилинаётган корхоналар хизматларини кўрсатадиган якка тартиbdagi тадбиркорлар қатъий белгиланган солик тўловини тўлашдан 5 йил муддатга озод этилган. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2005 йил 28 марта № 133-ЗД бадиий хунармандчиликлари ва амалий санъатини янада ривожлантириш чора-тадбирлари тўғрисида № 133-ПФ-3588-сонли Фармони билан хунармандчиликнинг асосий 25 та фаолият турлари рўйхати тасдиqlangan. Мазкур фаолият тури билан шуғулланувчи хунарманд якка тартиbdagi тадбиркорлар қатъий белгиланган солик тўлашдан озод этилган бўлиб, ушбу солик имтиёзининг амал қилиш муддати Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2011 йил 30 декабрдаги

ПФ-4399-сонли фармонига асосан 2014 йилнинг 1 январгача узайтирилган.

Шунингдек, Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2015 йил 15 майдаги ПФ-4725-сон **Хусусий мулк, кичик бизнес ва хусусийтадбиркорликни ишончли ҳимоя қилишни таъминлаш, уларни жадал ривожлантириштайдидаги тўсиқларни бартараф этиш чора-тадбирлари тўғрисида** фармони билан:

-2015 йилнинг 1 июлидан микрофирмалар, кичик корхоналар ва фермер хўжаликлари фаолиятига оид барча текширувлар режали тартибда назорат органлари томонидан тўрт йилда бир мартадан, бошқа хўжалик субъектларида эса фақат Ўзбекистон Республикаси Назорат қилувчи органлар фаолиятини мувофиқлаштирувчи республика кенгashi қарорига асосан уч йилда бир мартадан кўп бўлмаган тартибда амалга оширилиши;

-молия-хўжалик фаолияти билан боғлиқ бўлмаган режали текширувлар ўtkазиш муддати 10 календарь кунидан ошмаслиги;

-тадбиркорлик субъектларининг молия-хўжалик фаолиятини режали текширишлар фақат сўнгги текширувдан кейинги даврни қамраб олиши;

-қўзғатилган жиной ишлар муносабати билан хўжалик юритувчи субъектлар фаолияти хукукни муҳофаза қилувчи органлар томонидан хўжалик юритувчи субъект жалб этган адвокатлар иштироқида (хўжалик юритувчи субъект томонидан ушбу хукукнинг рад этилиш ҳолатлари бундан мустасно) амалга оширилиши;

□-Ўзбекистон Республикаси Жиноят кодексининг 184-моддасида назарда тутилган жиноятни (соликлар ёки бошқа мажбурий тўловларни тўлашдан бўйин товлаш) биринчи марта содир этган, жиноят аниқлангандан кейин 30 кун ичida давлатга етказилган зарарни тўлиқ қоплаган, пеня ва бошқа турдаги молиявий санкцияларни тўлаган шахсга нисбатан жиной иш қўзғатилмаслиги ва у жавобгарлиқдан озод қилиниши.

- Солик кодексининг 390-моддасига асосан Гастроль-концерт фаолияти билан шуғулланиш хукуки учун давлат божи тўловчи жисмоний шахслар мазкур фаолият тури бўйича қатъий белгиланган солик тўлашдан озод этилиши;

- Солик кодексининг 311-моддасига асосан ёшга доир пенсия олиш хукуқига эга бўлган, шунингдек I ва II гурух ногиронлари бўлган якка тартиbdаги тадбиркорлар ҳамда юридик шахс ташкил этган ва ташкил этмаган ҳолда тузилган дехқон хўжаликларининг аъзолари учун суғурта бадалининг миқдори унинг белгиланган миқдорининг камида 50 фоизини ташкил этиши белгиланган.

Савол: Сайловларда овоз беришда неча ёшдан иштирок этиш мумкин?

Жавоб: □ Ўзбекистон республикаси Конституциясининг 117-моддасига асосан сайлов куни 18 ёшга тўлган Ўзбекистон Республикасининг фуқаролари сайлаш хукуқига эга.

Савол: Ким депутатликка номзод бўлиши мумкин?

Жавоб: Конунчилик палатасига сайданиш хукукига сайлов куни йигирма беш ёшга тўлган ҳамда камида беш йил Ўзбекистон Республикаси ҳудудида муқим яшаётган фуқаролар эгадир. Сайлов куни йигирма бир ёшга тўлган ҳамда камида беш йил Ўзбекистон Республикаси ҳудудида муқим яшаётган фуқаролар халқ депутатлари вилоят, туман ва шаҳар Кенгашларига сайданиши хукукига эга.

Савол: Сайловчилар рўйхатига киритиш учун нима асос бўлиб хизмат қиласди?

Жавоб: Ўзбекистон Республикаси Конституциясининг 117-моддасига мувофиқ Ўзбекистон Республикасининг фуқаролари давлат ҳокимияти вакиллик органларига сайдаш ва сайданиш хукукига эгадирлар. Сайлов хукуқларининг кафолатлари тўғрисида Конуннинг 8-моддасига ва Республикаси Олий Мажлисига сайлов тўғрисида Конуннинг 32-моддасига асосан сайлов кунига қадар ёки сайлов кунида 18 ёшга тўладиган, тегишли сайлов участкаси ҳудудида доимий ёки вақтинча истиқомат қилиб турган Ўзбекистон Республикасининг фуқаролари сайловчилар рўйхатига киритилиши мумкин.

Савол: Ўзбекистон республикаси Мехнат ва аҳолини ижтимоий муҳофаза қилиш, аҳолини иш билан таъминлаш соҳасидаги ваколатлари нималардан иборат?

Жавоб: Аҳолини иш билан таъминлаш соҳасидаги давлат сиёсатини рўйобга чиқариш ҳамда фуқароларга тегишли кафолатларни таъминлаш Ўзбекистон Республикаси Мехнат ва аҳолини ижтимоий муҳофаза қилиш вазирлиги ва унинг маҳаллий органлари томонидан амалга оширилади. Ўзбекистон Республикаси Мехнат ва аҳолини ижтимоий муҳофаза қилиш вазирлиги:

-мехнат бозорини таҳлил этади ва истиқболини белгилайди ҳамда аҳолини иш билан таъминлаш даражасини ошириш чора-тадбирларини ишлаб чиқади;

-аҳолини иш билан таъминлаш масалалари юзасидан маҳаллий давлат ҳокимияти органлари ва маҳаллий меҳнат органларига услубий ва амалий ёрдам кўрсатади;

-иш билан таъминлашга кўмаклашувчи давлат жамғармаси маблағларидан ишсиз шахсларни ижтимоий қўллаб-куватлаш, янги иш жойларини яратиш, иш билан банд бўлмаган аҳолини касбга тайёрлаш ва қайта тайёрлаш, малакасини ошириш учун фойдаланишнинг йўналишларини белгилайди;

-аҳолини иш билан таъминлаш тўғрисидаги қонун ҳужжатларига риоя этилиши устидан назоратни таъминлайди;

-қонун ҳужжатларига мувофиқ бошқа ваколатларни амалга оширади.

Савол: Имтиёзли шартлар (фоиз ставкаси, муддати) асосида кредит ажратиш масаласи қандай тартибда амалга оширилади?

Жавоб: Ўзбекистон Республикасининг 117-моддасига ва банк фаолияти тўғрисида Конуннинг 20-

моддасига асосан банк операциялари бўйича фоиз ставкалари ва воситачилик ҳақи миқдори банклар томонидан мустақил белгиланади.

Савол: Тўлов терминаллар қаерларда ўрнатилган бўлиши лозим?

Жавоб: Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2010-йил 19-апрелдаги ПҚ-1325-сонли қарорига асосан аҳоли билан пуллик ҳисоб-китобларни амалга оширувчи қуидаги чакана савдо ва хизмат кўрсатиш объектларида тўлов терминали мажбурий ўрнатилиши лозим*:

- авиация ва темир йўллар патталарини сотиш кассалари;
- автовокзал ва автостанциялар кассалари;
- автомобилларга ёнилғи қўйиш шохобчалари;
- меҳмонхоналар;

□ □ □ кредит ташкилотлари (микрокредит ташкилотлари, ломбардлар), сугурта ташкилотлари ва молия бозорининг бошқа субъектлари;

□ □ □ турғун савдо шохобчалари, шу жумладан, дорихоналар (эгаллаб турган майдони ўлчамидан қатъи назар);

- умумий овқатланиш объектлари;

□ □ □ уй-жой-коммунал, шунингдек телефон алоқа хизматлари, шу жумладан, уяли алоқа телефонлари хизматлари учун аҳолидан тўловларни қабул қилиш шохобчалари;

- автотранспорт воситаларини вактинчалик сақлаш жойлари;
- алоқа бўлимлари;
- майший хизмат кўрсатиш ҳамда маданий-оммавий ва томоша тадбирлари ўтказиладиган объектлар;
- аҳоли билан пуллик ҳисоб-китобларни амалга оширувчи бошқа хўжалик юритувчи субъектлар.

*Назорат-касса машиналарини кўлламаган тарзда, қонунчиликка мувофиқ аҳоли билан пуллик ҳисоб-китобларни амалга ошириш хукуқига эга бўлган объектларни истисно қилган ҳолда.

Савол: Менинг фирмамда, мен ҳам директор ҳам таъсисчи ҳисобланаман. Мен яна бир фирмани ўз номимга очиб унда ҳам директор бўла оламанми?

Жавоб: Амалдаги қонунчиликка кўра, жисмоний шахс бир вактнинг ўзида бир неча фирмаларнинг таъсисчиси ва директори бўлиш хукуқига эга.

Савол:□Касб-хунар коллажлари битирувчиларини ишга жойлаштириш учун шартнома тузилишини эшитганман. Бундай шартнома ким томонидан тўлдирилиши керак?

Жавоб: Вазирлар Махкамасининг 2016 йил 15 январдаги 1-сонлийиғилиш баёни ижросини таъминлаш мақсадида бир ой муддатда касб-хунар коллажлари битирувчиларини корхона ва ташкилотларда ишлаб чиқариш амалиётини ўташи ва келгусида ишга жойлашиши бўйича тўрт томонлама (коллеж-битирувчи-корхона-туман (шаҳар) ҳокими) шартномалар тузиш ишларини якунлаш режалаштирилган.

Коллежларда битирувчиларни ишга жойлаштириш бўйича штаб ташкил этилиб, коллеж ўқитувчи-педагогларининг ҳар бирига беш нафардан битирувчилар бириктирилди. Яъни, ўша вакил ўзига биркитилган битирувчиларнинг келгусида иш билан таъминланишини тасдиқловчи шартномани тайёрлаб, муассасанинг ўзида йигиб боради. Коллеж битирувчисига корхона-ташкилотларга шартнома кўтариб боришига йўл қўйилмайди.□